

תקציר

מעצבי מדיניות וגורמי ממשל האמונים על יישום מדיניות נתקלים לעתים בחוסר היענות ושיתוף פעולה של ציבור או פרטים עם מדיניותם. מיישמי המדיניות נדרשים להתמודד עם חוסר היענות זה והם פועלים לשם כך בדרכים שונות ומגוונות.

על בסיס תפיסות שונות הקיימות במחקר אודות תופעת חוסר ההיענות, מנסה מחקר זה לרדת לעומקם של אופני ההתמודדות השונים של הממשל עם התופעה. המחקר ינסה להמשיג את תהליך ההתמודדות של הממשל עם תופעת חוסר ההיענות. המחקר יפרוש את מגוון התגובות האפשריות של הממשל וינסה לעמוד על הגורמים המשפיעים על הבחירה שלו באשר לאופן ההתמודדות עם תופעת חוסר ההיענות והתפיסות השונות אודות תופעת חוסר ההיענות ככלל.

המחקר יעלה השערות בדבר השיקולים המנחים את הממשל בהתייחס לשתי בחירות שונות ומנוגדות של אופני התמודדות עם חוסר היענות. האחת, במידה והממשל בוחר למגר את תופעת חוסר ההיענות והשנייה, בבחירתו לשנות את מדיניותו לאור חוסר ההיענות.

לשם ביצוע המחקר נערכו שנים עשר ראיונות עומק עם בכירים במערכת הממשל. ניתוח מעמיק של ראיונות אלה, אשר העלה ארבעים וארבע דוגמאות לחוסר היענות, סייע בהצעת מסגרת תיאורטית ואף מספר מסקנות אודות אופני ההתמודדות של השלטון עם חוסר היענות למדיניותו. המסקנות העיקריות הנובעות מן המחקר הן:

1. מקבלי החלטות בכירים תופסים את שיתוף הפעולה של הציבור עם מדיניות כהכרחי להצלחת כל מדיניות באשר היא, ויותר מכך, שותפות מלאה ואמתית עם האזרחים נתפסת כבעלת ערך אינהרנטי מעבר להצלחת יישומה הספציפי של מדיניות זו או אחרת.
2. כאשר מושאי המדיניות אינם פרטים הפזורים באוכלוסייה, אלא התאגדויות ומגזרים ספציפיים בתוכה, מיישם המדיניות יבחר כמעט תמיד להשפיע על התנהגותם של מושאי מדיניותו באמצעות כלי אכיפה הנחשבים "קשים" יותר (חקיקה, הגברת הרגולציה וכדומה), ולא באמצעות כלי הסברה והידברות, הנחשבים כלים "רכים" יותר.
3. הבחירה להתמודד עם חוסר היענות למדיניות, בין אם באמצעות שינוי אופן **יישומה** ובין אם באמצעות **שינוי המדיניות** עצמה, רווחת יותר כאשר המניע לחוסר ההיענות הינו **אידיאולוגי**. בכל המקרים בהם נבחרה אחת משתי הדרכים האלה, חוסר ההיענות לתפיסת מקבלי ההחלטות נבע מפער אידיאולוגי בין המדיניות ובין האמונות של מושאי המדיניות, או מפער אידיאולוגי באשר ללגיטימיות של השלטון כמתערב במרחב הפרטי.